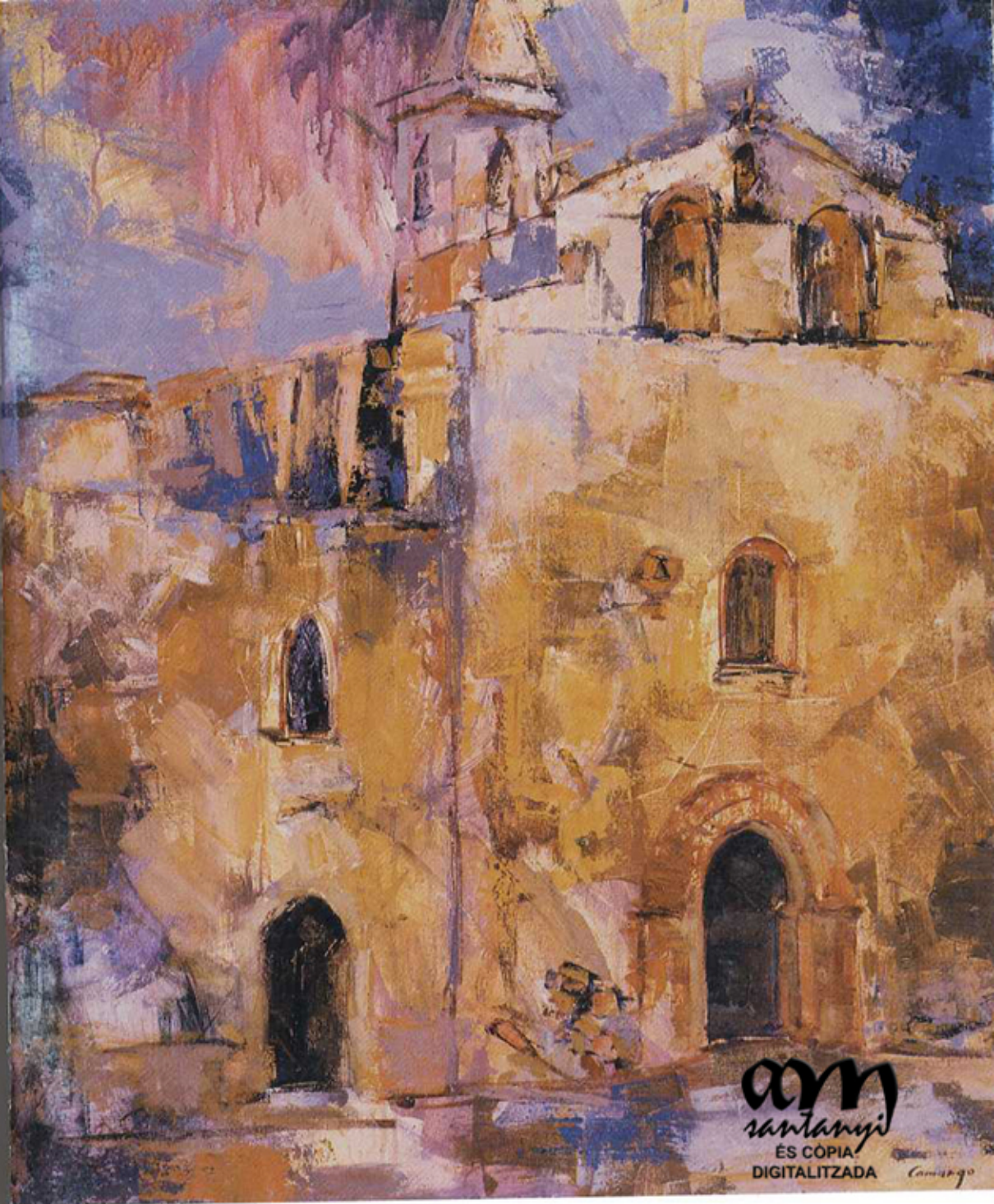

am
santanyí
ES CÒPIA
DIGITALITZADA

Camiqgo

Festes de **SANT JAUME**
Santanyí 2003

Sag. 82.311. AJO. fes.

Festes de
SANT JAUME
Santanyí 2003

Coberta: CAMARGO
El Roser, 1998 / 100x81 cm.
(Col·lecció privada)

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Index

PRELUDI PER A UN ORGUE DE JORDI BOSCH	4
Antoni Vidal Ferrando <i>A la memòria de Miquel Barceló Vidal</i>	
DEL FERRO VELL A L'EXILI. RETORN FERRO-ART	5
Miquel Pons	
CANT A LES CALES	8
UNA IMATGE ANTIGA DEL DIMONI DE SANT JAUME	16
Cosme Aguiló <i>A Miquel Barceló, in memoriam</i>	
ACTA DE LLIURAMENT DEL XVII PREMI BERNAT VIDAL I TOMÀS	20
EL PAVIMENT DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT ANDREU DE SANTANYÍ DE 1929	23
Sebastià Salom Mas	
GALERIA Antoni Mas	27
<i>Festes de</i> SANT JAUME Santanyí 2003	28/31
A MIQUEL BARCELÓ. DE CAN CORRIOLA	32
Sebastià A. Adrover <i>Solstici d'estiu</i>	
NOSTÀLGIA	38
Maria Monserrat Bennàssar <i>A vosaltres dos...</i>	
AQUESTA MANERA DE SER SANTANYINERA	39
C. Miquel Sbert	
ELS LLINATGES MÉS ARRELATS A SANTANYÍ ENTRE 1755 I 2003	42
Sebastià Salom Mas	

Salutació

Ha llenegat un altre any, accelerat com un vol de falzies, clos per un abrusador aire feixuc que ha envaït les nostres llars sense tarja de presentació, sense pagar el més mínim toc a les baules. La monja ha encès l'estiu abans d'hora, però torna ser hora de fer festa, perquè sant Jaume ja és aquí. El solei pitja de valent, l'aire es fa dens i humit, el cos s'amolla i tot aboca al descans. Facem una fumada, doncs, com en el millor temps. Deixem que la son envaesqui el cos i després de la migdiada encetem conversa amb els vesins, asseguts a la fresca i amb un bon gelat si ens ve de gust. Sant Jaume és també això: el plaer de no fer res i gaudir un poc de la vida contemplativa, asseguts a la plaça, refrescats per la tremolor dels paperins, entretinguts per les acrobàcies dels ocells i seduïts per l'alegria de les notes dels xeremiers. La plaça, engalanada, recobra puntualment el seu aspecte ancestral i s'omple de la gent de la vila, la que porta dins la mirada tota la gamma cromàtica del conjunt dels espais urbans i rurals. De qualche manera fer festa és fer pàtria, és renovar la nostra condició de santanyiners amb tot el bagatge històric que això comporta. No és altra cosa que seguir el costum, ser fidels a la manera de fer dels avantpassats, recórrer les mateixes carreres i vivències dels conciutadans d'altres centúries que nosaltres sols no hem conegut.

Obrim les portes a la gent externa, als visitants procedents d'altres països, donant testimoni de la nostra cordialitat i fent que se sentin agombolats en el nostre espai, ja que fer festa també és això, és fer participar els altres de l'alegria dels descans. És, a més, una excel·lent ocasió perquè ens coneguim com a poble, com a col·lectivitat diferenciada, amb uns costums i una llengua propis.

Amb renovada il·lusió, des de l'Ajuntament us desitjam tota la felicitat del món, esperant que aquests dies de bauxa servesquin per decantar les preocupacions i les angoixes, tan lligades a la condició humana, i per retrobar velles amistats. Enguany més que mai, que hem vist desaparèixer tanta gent estimada, voldríem dedicar també un record per a tots els qui ja no són entre nosaltres.

Per a tothom, molts anys i bons.
Miquel Vidal

PRELUDI PER A UN ORGUE DE JORDI BOSCH

A la memòria de Miquel Barceló Vidal

Més que el dolor, Miquel, és aquest lamentable silenci que em domina, des que vares salpar cap als límits de l'ésser, el que em deixa un paper d'estrassa damunt l'àmbit violeta dels records i filferros dins la boca. Un silenci d'inhòspits passadissos, d'esgrogueïts mocadors de novícia i devocionaris. El mateix que emmetzima els ulls de les genetes quan la neu embolcalla el dibuix de les eres amb un deliri còsmic.

¿Caldrà morir, com tu, per retrobar qualche illa habitable i aquells dies de sol de la nostra amistat? Inútilment,

t'he cercat pel secret dels talaiots, pels oasis tribals de la infantesa, pel vells àlbums de fotos, pels murmuris de tinta dels arxius de la Sala, pel perfum dels estius amb claror de navilis i noies amb regust de pintallavis, per la geometria del cant gregorià, la més pura metàfora de l'oració i del que senties per la veritat total de la música.

T'he cercat per les aules i per les beceroles sense d'altre argument que els teus ulls blaus.

Antoni Vidal Ferrando
Juny de 2003

am
santjaume
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

DEL FERRO VELL A L'EXILI. RETORN FERRO-ART

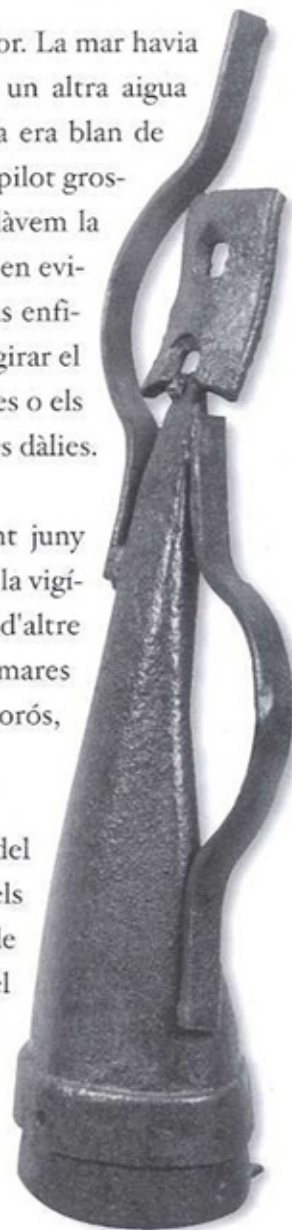
Miquel Pons

Havia caigut una pluja torrencial de tardor. La mar havia revolucionat l'aigua verda de Cala Figuera per un altra aigua terrosa. I el camí que ens encarrilava a cavostra era blan de fang de call vermell. Tu, Rosa, n'havies agafat un pilot gros-sal, així mateix, i a la barana des d'on contemplàvem la mar i un ventall de barques blanques, no record, en evidència, que fangueren, modelaren, les teves mans enfi-tades com d'aigua de bassa, com si vinguessis de girar el cap-rec de l'hortet per humitar les roses místiques o els bellveures que iniciaven el seu color avinagrat i les dàlies.

Encara feia bascota --no com el present juny 2003-- a les darreries de setembre. No esperareu la vigília de la Immaculada, com feien els senyors d'altre temps, per tornar a ciutat, per encendre les alimares als balcons, per possessionar-vos a Can Amorós, d'Establiments.

I a l'hivern feia un estar de reis a la vora del forn, on prenién color, colors, coloríssims els éssers d'argila que havies fet ballar a la roda de donar voltes per encabir formes amb el jugar el seu paper la tebior de tantes calories i l'ajut de la fumassa de la palla cremada.

Ballarina
Ferro de Rosa Monjo, 2003

En el *Gènesi* es parla de l'home eixit del fang i de la tendror humana de la terra banyada, la dona. Durant més del 2002, dia a dia, he escoltat la cantilena. Així tu, Rosa Monjo, seguies la tasca de la recreació del fang. I els teus ens s'escamparen investits de la novetat que exigia el segle XX, que ha estat el nostre si bé espellem el XXI, amb la somada d'interrogants.

Però tu, Rosa Monjo continuaries recreant el que capllevava dins el teu interior... Un dia caminares per camins entre camps, ullant a dreta i esquerra, amb la voluntat de trobar deixalles de ferro vell, rovellat, vernissat de verdet, abandonat, abandonat per inservible, clapat de temps, ocult entre l'herbei. Caminant tants de camins guaitares a les barraques de roter, a les cases de foravila, a les golfes i quarteres de casals amics, --recordes que les cases de possessions foren i quasi ja no són-- i descobrires ferros que es desintegraven en llenques, brodats de líquens, rossegat per l'òxid... Estris que foren útils a les generacions d'antany fins assolir la inutilitat però mai mancats de l'art que tu endivines en la seva contemplació, no obstant, tu, Rosa Monjo, has afaïçonat el teu art. Hi ha un art a la realitat concreta, intacte de l'atuell trobat i un altre art en la metamorfosi d'infondre la personalitat en la conjuntura d'acabalar la ferramella de genuí benefici a l'antigor.

D'aquesta manera de la ferralla trobada al racó del silenci, com si sempre fos el Divendres Sant d'anys enrere, quan els ferrers deixaven de picar el ferro candent damunt l'enclusa, per no evocar el ressò de rebatre els claus del Gòlgota...

Tanta ferregada d'ahir: la rella de l'arada amb pales, per obrir l'entranya de la terra, els cercapous, l'espiral de capolar figues de moro, la baula alta del portal per esmençar el cavaller, l'estrella de l'aparell per ganxetjar la xeixa d'un

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

palm, el ferroporta per a la seguretat, els punja moros dels finestrons, el batall de la campana conventual, la reura de tallar la pasta de pa i rascar la pastera, les ferradures guanyades en el cós de la festa major, els panys, els galfons, un càvec, un rastell, un cercol de portadora, uns picarols i esquelles, uns granpons...

Al carrer de les Filoses, la veu de Joan Manuel Serrat. Recordes la seva cançó?

El ferro vell, ben triat, ben mirat d'un i altre costat per esdevenir la troballa en essència creativa emergida de l'afluència de ferrada, menyspreuada per caduca i feta art, en el cas hodiern per tu, Rosa Monjo.

Quan creueu la clastra empedrada de la Rectoria --quin encert servir-la!- us trobareu amb zoològic amb cavalls aucells, feres, galls... àdhuc éssers humans que no eren, però que sí existeixen per l'acte de la recreació interior-exterior de Rosa Monjo.

No espereu topar-vos amb el *zoo de cristall*, de Tenese Williams, no. Us trobareu amb un zoo, un món, nascut dels baleigs, lentament envellits, plàcidament acarats per Rosa Monjo que tu, visitant, contemples amb tot el plaer dels sentits.

Les franciscanes corretjoles i les herbes de Sant Joan han clos els calzes per mancança de la germana aigua, sense aguar el solstici d'estiu.

Cala Figuera (Santanyí)
Festa de Sant Joan Pelós-200

CANT A LES CALES

Cant a les Cales és el títol dels dos programes emesos per Santanyí Ràdio, dins l'espai La veu del poetes, el dijous i el divendres 26 i 27 de juny. El títol d'aquests programes és manllevat a Cosme Aguiló i, més concretament, al seu llibre que porta el mateix nom, publicat l'any 1996.

Andreu Server-Mas

Ara que el calendari acaba de marcar oficialment l'inici de l'estiu (les altes temperatures ens han vengut sufocant tot aquest mes) em ve de gust proposar-te una lectura poètica d'allò més lúdica i estival al llarg dels dos espais d'aquesta setmana. El joc consisteix a fer un itinerari subjectiu i arbitrari pels versos d'aquells poetes, poetes ben nostrats, que en algun moment de la seva poesia hagin cantat les nostres cales i els seus moradors. És obvi, idò, que s'admeten suggerències.

En qualsevol cas, trobaràs veus riquíssimes i tons diversos. Veus que són promeses d'amor etern, però que en la defallença són també presagi de mal fets. Històries de trencadors de pedres i artistes que a la seva manera han enmotlat la roca dura. Bocins de vida de pescadors i contrabandistes. I agombolant els homeneus i homenots la marina santanyinera en tots els seus colors i amb la llum més intensa.

Les veus d'avui són les de Blai Bonet i de Joan Coves, ambdós traspasats el 1997 i 1985 respectivament.

Blai Bonet (1926-1997)

"La Cala"

Del seu segon llibre de poemes ENTRE EL CORAL I L'ESPIGA, publicat l'any 1952. És a dir, el camp i la mar, essència de la manera de ser santanyinera. El pròleg el féu l'apotecari Bernat Vidal i Tomàs, qui saludava el llibre com un gran esdeveniment. De fet, va suposar la primera coneixença de Blai dins les lletres catalanes.

"La Cala"

Obriu-me dins el mar, vells pescadors,
que m'entri de verdor una alenada
que tingui llum de barques i pinar,
i el sol em transparenti el joc de l'aigua.

Carritxeres de sol. El mar dibuixa
blancors i morenors de les terrasses,
que guaiten, sota una ombrel·la verda,
a la fira de llum il·luminades.

Dormides xarxes fosques pels murs blancs:
el sol hi juga, aranya entre les malles.
Tot dorm un somni verd; només el sol
llança una pluja d'or als pits de Dànae.

Un molí d'alegria tenc al cor...
Moliners, moliners d'aigua salada:
pel caló del meu cos, lent, hi desfila
un horabaixa del Carme.

*****

“Dels penyals del Morràs...”

Pertany al llibre EL PODER I LA VERDOR, publicat l'any 1981 per Guaret. Amb l'edició dels llibres de Guaret, el poeta i deixeble de Blai Bonet, Damià Huguet, donava una oportunitat a la poesia més rupturista del moment. “Poesia oberta”, que deia ell. Poesia-collage, on hi cabien els més diversos materials. Poesia, on de tant en tant s'hi podia trobar algun tresor amagat com aquest fragment que ara et llegiré.

Dels penyals del Morràs fins a la Punta de S'Estret

des Temps, on a l'arena de la platja grella
la ceba de mar amb el seu alt lliri d'estiu,
es sentia el tri-ca-tre-trac dels covats motors
de les barques del bou: L'Arnau pintada amb el nom
i amb matrícula de color de vinassa:
Na Cellaaves color de terrossos de terra prima,
que, just sortida de les mans del mestre de ribera,
havia fet viatges d'esclaus de Santanyí fins a Alger,
perquè tot el que no està prohibit és obligatori...

*****

Fragment de “Tremolar en dialecte”.

Versos del llibre NOVA YORK, publicat l'any 1991 a Columna. “El millor que mai hagi escrit”, em va confessar Blai en una ocasió. En qualsevol cas, el llibre és la Cala, o el que és el mateix Grècia; o si ho prefereixes, tots els cants de l'Odissea plegats.

Era fill i hereu d'un país on els déus
anaven pel carrer, pescaven, eren sellaters,
menjaven trempó, les deesses feien bugada.
Dir-ho així és exagerat, però així és
la vida: una exageració que fa bugada...

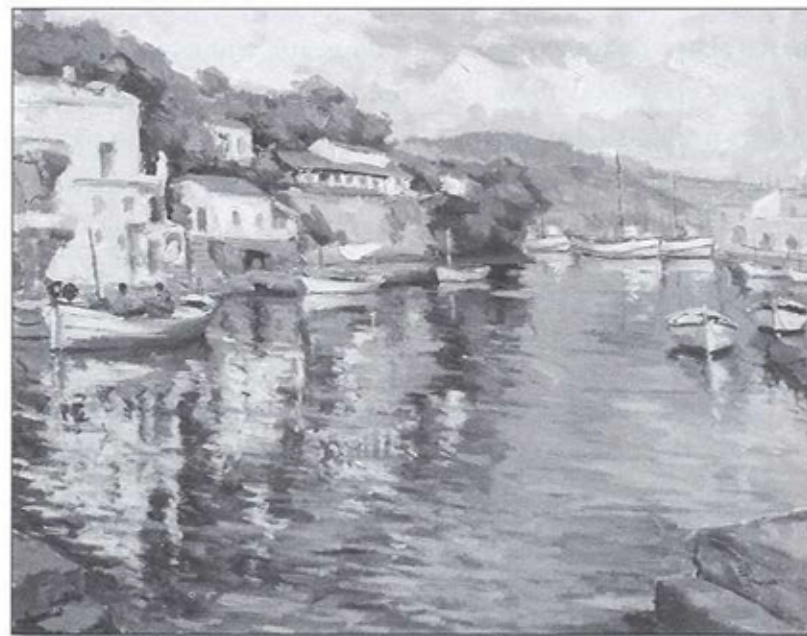
Joan Coves [1952-1985]

“Montdragó” / “Estret d'es Temps”, pertanyen al llibre MORAMAR, publicat l'any 1988.

Amb la col·laboració de la Universitat de les Illes Balears, Antoni Vidal, Josep Noguerol i Miquel Pons tregueren a la llum bona part del grapat de poesies inèdites que Joan Coves havia anat reunint en una plagueta i d'altres, que estotjava en una gran carpeta a la llar materna, al llarg de la seva curta existència.

En Joan Coves i Tomàs, el nostre Joan “Talaia”, que havia nascut el 1952, va morir el 1985. Trenta-tres anys d'una vida dedicada a la seva feina d'home de dret, però sobretot d'home apassionat per totes les manifestacions de la cultura de la seva terra, especialment l'arqueologia i la defensa de la llengua. El seu compromís cívic el menà a ser secretari de l'Agrupació Socialista de Santanyí.

La seva sensibilitat poètica queda fora de tot dubte en els versos de MORAMAR, cant d'amor a la natura i denúncia, a la vegada, de les situacions que feien perillar la seva conservació.

Es Caló den Busques, 1982. SB Busser. Oli / tela. 81 x 65 cm.

"Montdragó"

Mareta de Montdragó, amada mia,
ets verda tot lo dia i de nit cantes,
amoll vers els teus pits ma caballera
de romanins i altívols pins salvatges.

Mareta de Montdragó, tu m'acarones
quan aixec el tors nuu
i el cos tan aspre
d'emblanquinada sorra lluminosa
amarada de grins, de cards
i de perduts coratges.

Mareta de Montdragó, ai com t'enyorol
ja abans de perdre't
i que em tallin
una a una les venes
i me clavin
mil agulles de ferro
a les ales.
Jo te promet que enterraré ben fondo,
a mil anys llum dels indrets retrobables
les cent alquímiques secretes plaguetes
que dins l'estany tenim, tu i jo, guardades.

*****

"Estret d'es Temps" (fragment)

Penjo la barca al bec de les gavines
vull soterrar tots els ídols de fang
curulla de flors presagis i dreceres
l'enfonsaré dins l'oblit del coval

T'abraçaré, amor, anc que la terra
renou de fems faci brostar pertot
no pot confondre'm no sóc qui erra
fent grisejar l'ardent gallet de foc

Es Caló d'en Boira, 1992. SB Busser. Oli / tela. 145 x 88 cm.

Tornant a agafar el fil del programa d'ahir, les veus protagonistes són avui les de Josep Maria Llompart, Cosme Aguiló i Antoni Vidal Ferrando.

Josep Maria Llompart (1925-1993)

"Paisatge per a violoncel"

Poema del llibre POEMES DE MONDRAGÓ, publicat l'any 1961, suposa l'inici oficial de Llompart en el món de la poesia tot i que el nostre escriptor ja s'ha guanyat un nom en l'àmbit literari mallorquí, sobretot com a crític.

Els "Poemes de Mondragó" transmeten l'oposició entre un món pàl·lid, silenciós i quiet i un altre estrident, distant, anhelat pel poeta. Aquesta havia de ser una de les constants de l'obra poètica de Llompart.

"Paisatge per a violoncel"

Àngels i flautes
acomienzen el turment de l'aire.
Cirials de la por s'encenen d'ombra
a les capelles de la tarda.
Pal·lidíssims tambors
desvetlen llunyanes corgelades.
Broda que broda roses de coral,
la platja
assutzenes tremola, vells crepuscles
i una amor ofegada.
Pel cel de Mondragó
floreixen lentes alimares.
Canten
dalt de la teva mort els meus ocells,
com a una branca.

“Cala Santanyi” / “Caló de ses Faves”

L'any 1996, Cosme Aguiló ens va regalar un deliciós llibre, CANT A LES CALES, que és el seu particular homenatge a la costa santanyinera. Aquest cop en Cosme va deixar de banda la seva faceta científica i va vessar, a la manera de trobar lleu, és a dir, en versos populars i que els entengués tothom el seu sentit cant a la terra i als homes estimats.

“Cala Santanyi”

Manlleua el nom a la vila
el fons del sorral més fi.
No et veig avui com ahir
quan eres jove pubila
caleta de Santanyi,
ornada per tot coster.
Tenc records de nin pucer,
de mossegades de cranc
de mariner sense tranc
que no agafa el timó bé
d'estany llotós, ple de fang,
de torxa encesa al coval.
Sona el cant patriarcal
dins el solar de Nausica,
campana alegre repica,
la veu De Bernat Vidal
que s'escampa pels pinars

“Caló de ses Faves”

Par que senti copejar
cines de vells trencadors
que volien regatar
amb escodes i suors
el marès fi de la mar,
serrat a talls de verduc.
Gemega el gigre feixuc,
sorrer i carregat de traves.
L'escull la mar brava escup
vora es Caló de ses Faves.
ran de la penya daurada.

“Calafonollar, III”

Al llibre EL BRELL DELS JORNS, l'any 1985, Antoni Vidal dedica la segona part a evocar la vivència de la felicitat sota l'aparença de l'amor. I li posa per títol Calafonollar, com a homenatge a Bernat Vidal i Tomàs i a una vida també viscuda en rosa. Vet ací el poema III de Calafonollar, que no és altra que Cala Figuera.

“Calafonollar, III”

I tanmateix acabarà tot amb un adéu.
I ens n'anirem sense saber exactament
que va passar
com dos llumets
que s'allunyen dins la nit.
Llavors sempre serem tots dos la nostra nit,
sense saber que va passar.
Adesiara ens vendrà a la memòria
un subtilíssim record,
una apaivagada presència,
una vellutada nostàlgia
de les carícies pel pinar

les nits del port,
aquella Cala
embruixada i llagotera.
I, lentament, un àngel fosc,
una urgent, desfullada soledat,
una ortopèdia fatal en el destí,
un cop de mall a les gardènies del record.
Voldrem encara fer present una mirada,
una promesa, un sospir.
I nostres mans restaran orfes,
sense temps.
I quedarem escampats dins el silenci.

Post Scriptum: Malgrat no figurar-hi, aquesta tria de poetes i poemes no exclou qualsevol dels poemes estivals i calafiguers de Bernat Vidal i Tomàs, recentment reunits al llibre EL VIATGER, editat pel Consell de Mallorca. També alguns dels meus poemes mariners del llibre MARE, MARIS, de l'any 1998, hi podrien tenir cabuda.

Una imatge antiga del dimoni de sant Jaume

A Miquel Barceló, in memoriam

El tema de les festes de sant Jaume era recurrent en les converses, massa espaiades en el temps, que tenia amb en Miquel Corriola. Crec que, com jo mateix, en parlava un poc des de l'enyorança i la nostàlgia. Ja se sap que qualsevol temps passat sembla haver estat millor –ho va dir un poeta– i que la visió allunyada dels anys d'adolescència sempre fulgura de detalls fascinants, potser perquè de totes les coses viscudes només volem arxivar les millors, incorruptes i fossilitzades en la memòria. Quan érem al·lots pucers de calçons tallats a l'altura dels sofratges, i més tard adolescents d'incipients mostatxins, Santanyí, com Mallorca entera, era encara a les antípodes de la maleïda globalització, que avui guanya crèdits a passes de frare convidat, anivellant amb avorrida monotonía metafòrics paisatges d'acolorit relleu. Tot l'entorn era, temps ha, personal i característic, marcat pel segell de l'autenticitat que posseeixen les peces úniques fetes a mà i a mi, vulgui o no vulgui, el canvi em deixa un regust d'herba pudenta i sofre cremat que m'emmetzina i em contamina el vel del paladar fins a la nonella, en constatar cada instant que l'accés a un discutible benestar ha exigit com a bruta paga fiscal la pèrdua de tantes coses belles, avui amuntegades dins la fonera de l'oblit i confinades a l'obscuritat i al silenci. Us confés, estimats compatriotes, que em rebel·laïradament davant aquest fet. En Miquel se sentia atret per un passat embruixador sovint no gaire allunyat del present i, com el botànic que engirgola un herbari, intentava arrabassar a la famolenca gola de l'extinció qualsevol detall digne de ser catapultat cap al futur i el guardava amorosament entre el paper. Em plau, per això, una cosa fora mida dedicar aquesta nota –per més que sigui tan discreta– a mantenir viu el seu record i contribuir a fer allò que sigui necessari per tal que la seva absència quedi encerclada i assetjada, sense cap possibilitat d'eixida, dins el buit dolorós que ens ha deixat el seu traspàs.

No és la primera vegada que en el programa de festes escric sobre el dimoni. Fa deu anys (1984) que en vaig fer una descripció, tot explicant la sospita que pugui ser una minsa supervivència dels antics cossiers, documentats a

Santanyí entre 1798 i 1804. Disculpau, doncs, gentils lectors, la reiteració. El fet és que fa algun temps va arribar a les meves mans una minúscula fotografia que de seguida aclaparà la meua atenció i em féu badar uns ulls com a salers. Passen els anys, la rella comença a fressar el meu rostre i encara hi ha coses que em segueixen estimulants la curiositat i en la meua ment esdevenen meravella.

A can Perico conserven la petita joia de paper impressionat que reflecteix un preciós moment lúdic de la història de Santanyí, una fotografia del dimoni i els dimonions, acompanyats d'un estolet de vuit persones que imagin desitjoses de sortir a l'estampa. Tal vegada eren més, perquè l'objectiu de la càmera no captà el mateix espai que enquadrà l'anònim i oportuníssim fotògraf. No som

home d'identificar l'escenari, però no em costa creure que pot ser algun indret no gaire allunyat de la Sala –i dic la Sala tot reforçant el bell costum d'anomenar així l'edifici que alberga l'Ajuntament–. Un senzill portal quadrat i uns baixos folrats a l'estil del marbre d'imitació dels antics rentadors. La datació d'aquest document mut –tan eloqüent, d'altra banda– no pot ser més fàcil. És del 1933 i té, per tant, setanta anys en clau. Si rellegiu aquell programa del qual parlava, constatareu que l'any susdit, a un trienni de l'esclat de la guerra –incivil, com totes les guerres–, en Joanet “Palles” va acompanyar com a dimonió, per primera i única vegada, el dimoni gros. El batliu de la vila era en mans de Bernat Vidal Escales. L'interès de la imatge rau, sobretot, en la documentació que forneix dels elements folklòrics més importants de la festa santanyinera per excel·lència. La indumentària no ha canviat quasi gens. No hi sé detectar cap altra divergència més que una petita variant en l'ornamentació de les mànegues. Sobre una de les teles del vestit s'hi pot identificar part d'un text comercial que no es pot llegir complet: fosfatos Medem. Es feien, com és evident, de sacs reciclats, ja que la magror de recursos d'aquella època no donava per gaire cosa més. La canyaferla, la caperutxa, les banyes..., tot gairebé idèntic dels dimonis que coneguèrem fa alguns anys. Res no s'hi destria de les pintures amb les quals era ornamentada la indumentària del dimoni major, segons em contaren fa anys.

La identificació dels personatges no és cosa que hagi pogut resoldre amb la fermesa que em vull exigir. El plantós municipal és Joan Vila Oliver, “Cama”, el pare del meu vesí Miquel “Cama” (1896-1948), que tengué tal ofici des de Tots Sants de 1926 fins que morí. Al seu costat treu el cap el meu oncle Gabriel Adrover Verger, “Forner” (1901-1982), el batle Biel, que encara no ho era, i un poc més enrere malda per trobar lloc un altre oncle, Joan Piña Aguiló, “Pinya” (1907-1990). Reparau que és l'únic que porta ulleres. Més a la dreta, fregant la frontera de la imatge, una dona no identificada amb seguretat podria ser la seva germana Maria “Pinya” (1917). A la vora, dreta i plantosa, Rosa Cànaves Barceló (1920), na Rosa “Pedreres”, que sosté la mà d'una nina no identificada, massa petita encara, que degué néixer vers 1930. A la dreta de Rosa, sempre des de la nostra perspectiva, la cara migpartida pel mal enquadrament correspon a l'oncle Andreu Piña Aguiló, “Pinya” (1923-1992). No puc dir qui és el ninet que està a la

gotzó. M'havien suggerit que pogués esser en Pere Ferrando Vila, “Pere Pau” (1929), però la comparació amb antigues fotografies de la seva adolescència impossibilita la identificació. Els dimonis no presenten problemes. El major és Josep Oliver Bonet, “Colau” (1873-1955), l'avi de Maria Oliver, que va fer de dimoni per primera vegada vers 1910. El dimonió de l'esquerra és Rafel Vidal Pons, “Pou” (1922), que hi va actuar quatre anys consecutius, entre 1932 i 1935; el de la dreta, com s'ha dit abans, és Joan Perelló Oliver, “Palles” (1923-?), que s'embarcà i es casà a Tànger i no sé situar cronològicament l'any de la seva defunció. Era germà de na Maria “Palles”, que estava llogada a Can Xoixa.

Per acabar, expressaré una vegada més la necessitat de conservar aquest valuós element festiu de la manera més digna possible, amb el vestit antic que hem conegut els qui carregam les espatles d'anys. És necessari que el dimoni sigui encarnat per una persona gelosa de l'ofici, lleugera de cames i falaguera de cos, predisposada a les fuees amb rapidesa de sargantana. I si és massa bencarada ha de saber fer les celles i carusses pròpies d'un àngel de les tenebres, per tal de fer una por feresta. Un dimoni light o descafeïnat no té cap feina a la festa major. Molts anys i bones festes.

Cosme Aguiló

Agrairia qualsevol ajut que permetés saber qui són amb seguretat les tres persones que resten en l'anonimat.

P.S. Vull fer arribar el meu agraïment a totes les persones que m'han ajudat a identificar els personatges de la fotografia. Aquest article s'ha beneficiat enormement de tan bona predisposició. Si no fos per les persones majors que aporten testimonis i coneixements, la història duria les crosses encara més afavorides.

am
santanyi
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Acta de lliurament del XVII premi BERNAT VIDAL i TOMÀS

Damià Rigo Barceló, com a secretari del jurat del XVIII Certamen de Poesia Bernat Vidal i Tomàs que organitza l'Ajuntament de Santanyí.

CERTIFIC

Que el jurat del XVIII Premi de Poesia Bernat Vidal i Tomàs, format per Antònia Vicens, Antònia Arbona Santamaria i Joan Perelló Ginart, es va reunir dia 11 d'abril de l'any 2003 i va prendre les determinacions següents:

1. El jurat vol destacar l'alta participació en aquest certamen.
2. El jurat, després de les deliberacions pertinents, va arribar, per majoria, a prendre la decisió de donar com a finalista l'obra titulada *L'Orfebre* presentada sota el pseudònim de Norah Roth i com a guanyadora del XVIII certamen de poesia l'obra titulada *Grünwald*, presentada sota el pseudònim de Kalsruhe, que una vegada oberta la plica ha resultat ser Sadurní Tubau i Pasqual que viu a Barcelona.

I, perquè així consti, expedesc aquest certificat.

Santanyí, 11 d'abril de 2003

El secretari

Damià Rigo

Membres del jurat

Antònia Vicens   Antònia Arbona   Joan Perelló

**Sr. Miquel Vidal, batle de Santanyí; autoritats,
família de Bernat Vidal i Tomàs,
santanyiners,**

És un plaer, un orgull, per jo, poder pronunciar, des de l'altar major de l'església de sant Andreu de Santanyí, el nom de Bernat Vidal i Tomàs en la celebració del XVIII premi de poesia que duu el seu nom. Precisament avui, dia 23 d'abril, Sant Jordi, festa del llibre i de la rosa, però també manifestació de respecte per a totes les persones, pobles, cultures.

Amics santanyiners i santanyineres. Ens hem reunit per fer públic el nom del poeta guardonat del XVIII premi de poesia Bernat Vidal i Tomàs. Somriuria, irònic i emocionat, en Bernat, si es trobàs entre nosaltres. Ell era un bon escriptor, era un home savi i generós; donava agombol a tots els qui se li acostaven amb la flameta titil·lant de la creació poètica, quasi sempre en detriment de la seva pròpia obra. Perquè va deixar poca obra escrita, però la seva vida, dia rera dia, va ser un constant flirteig amb les paraules, amb la poesia, un pols amb la sensibilitat. El record, sobretot, com un home sotmès a la bellesa, a l'enigma de les paraules, a una soledat primfilada d'exquisiteces en un Santanyí que la postguerra havia deixat malmès, un Santanyí en què la gent caminava ajupida de fracassos, de supersticions. Bernat Vidal i Tomàs, sense quasi moure's de la seva apotecària, va convertir Santanyí en una mena de centre de la cultura. Molts escriptors i pintors d'arreu de Mallorca i d'altres territoris, es reunien a casa seva per participar en les tertúlies que es feien a la rebotiga de l'apotecaria, però sobretot hi anaven a cercar, a espigolar una mica del seu saber, de la seva erudició. Sobta com en aquells anys seixanta, en Bernat Vidal i Tomàs, d'una manera molt puntual, estava al corrent de les publicacions i de les tendències literàries de fora. Com, aquells anys de censura franquista a la llibertat d'expressió, ell s'arriscava, s'enginyava, perquè li enviassin d'estraperlo, Neruda o Camus, entre d'altres.

A vegades sobtava una mica veure'l passejar pels carrers polsosos de Santanyí, amb ramats de cabres que alguna pagesa manava a pasturar, estols de vaques cap a l'abeurador, i carros carregats de sacs o farratge, acompanyat de gent desconeguda, normalment homes que, com ell, tenien un cert aire monacal, com d'agombolar alguna cosa molt sagrada: Paraules. Eren ja bé en Blas de Otero, en Josep M. Llompart, en Joan Coromines, en Josep Pla, en Miquel Pons, en Francesc de Borja Moll, en Camilo José Cela, etc. etc.

Era com si en Bernat Vidal i Tomàs volgués recuperar, conquerir, la dignitat, d'ell i del seu poble, a través de la creació literària, i de l'intercanvi cultural entre escriptors d'altres indrets. I és que, quan les persones se senten impotents davant la destrucció de països i de cultures, només els queden les paraules per a la seva salvació personal. Paraules esteses en les pàgines dels llibres, històries confegint diverses maneres de sentir la vida, d'elevat el crit al cel o de conrear el desig i la passió cap als paisatges més plaents de la fantasia: un llibre devora un altre llibre de precís va eixamplant la visió del propi món i serveix de corriola per abastar altres veritats.

Perquè les paraules, poden ser flagell, i redempció.

I recordar, honorar escriptors com en Bernat Vidal i Tomàs, fa que un poble no sucumbeixi a la barbàrie. Que no perdi la seva sensibilitat. La seva identitat.

Per això la meua enhorabona a l'Excel·lentíssim Ajuntament de Santanyí. També les meves gràcies més sinceres. Voldria, però, encara, demanar-li a l'Ajuntament, que, a més d'aquest Premi, a través del qual, cada any el nom d'en Bernat Vidal juntament amb el de Santanyí viatgen pels territoris de parla catalana, idò voldria demanar-li, que es posi una placa a la façana de la casa on en Bernat Vidal i Tomàs va néixer, i, d'aquesta manera, incorporar el seu nom i les seves dades al paisatge urbà de Santanyí.

Antònia Vicens

El paviment de l'església parroquial de Sant Andreu de Santanyí de 1929

Sebastià Salom Mas

Enguany que la parròquia de Santanyí es proposa renovar l'enrajolat de l'església, perquè comença a estar ja molt deteriorat pel pas del temps, bé estarrà que llevem la pols d'alguns papers antics que es conserven a l'arxiu parroquial, per a recordar la construcció del paviment actual, aquest que han trepitjat tantes vegades tots els santanyiners des de 1929 fins a 2003.

A l'arxiu parroquial es guarden tres documents sobre l'esmentat paviment, com són: una llista de donants i donatius, una ressenya de les despeses, i la crònica de la festa de benedicció.

1. Llista de donants i donatius

Lista de donantes y donativos para el pavimento nuevo de baldosas o ladrillos de cemento portland, de 0'25 centímetros, imitación mármol, gris, oscuro y rojo, de la iglesia parroquial de San Andrés de Santanyí, a los 3 de julio de 1927.

Don Juan Santandreu, Párroco	25'00 pts.
Don Miguel Sastre, Vicario	25'00 pts.
Don Miguel Muntaner, Vicario	25'00 pts.
Don Bernardo Bonet, Municipal	5'00 pts.
Don Juan Suau, Sacristán	5'00 pts.
Don Miguel Clar, ex-alcalde, Rafal	5'00 pts.
Don Arnaldo Nigorra, Médico	5'00 pts.
Colecta en las misas del 3 de julio	30'50 pts.
Doña Margarita Servera	5'00 pts.
Doña Margarita de Sa Torre	5'00 pts.
L'amon Jeroni de Son Danús	25'00 pts.
Señores de Son Danusset	16'00 pts.
Don Juan Zabaleta Notario	5'00 pts.

<i>Colecta en las misas del 10 de julio</i>	29'70 pts.
<i>Doña Damiana Bonet, Culumí</i>	5'00 pts.
<i>Don Andrés Bonet, de S'Avallet</i>	10'00 pts.
<i>Madona de l'amon Pere Juan</i>	5'00 pts.
<i>Don Lucas Oliver, Cordella</i>	5'00 pts.
<i>Don Juan Escalas, Médico</i>	5'00 pts.
<i>Don Guillermo Vidal, Farmacéutico</i>	7'00 pts.
<i>Don Miquel Tomàs, de Sa Plaça</i>	2'00 pts.
<i>Don Juan Lladó, Farmacéutico</i>	2'00 pts.
<i>Don Juan Verger, Secretario Municipal</i>	10'00 pts.
<i>Doña Maria Verger, Vicari Lluch</i>	5'00 pts.
<i>Señor de Son Alegre</i>	5'00 pts.
<i>Cuestación de Obra en dinero</i>	81'00 pts.
<i>Cuatro quart. y media ordi a 14 pts.</i>	63'00 pts.
<i>Cuatro barcillas de xeixa</i>	21'00 pts.
<i>Una cuartera de habas</i>	24'00 pts.
<i>Colecta en las tres misas 17 de julio</i>	24'35 pts.

Aquestes són les trenta primeres partides de la llista. És massa llarga per a transcriure-la ara sencera, però dóna una idea de la col·laboració popular, al mateix temps que ofereix dades interessants per a conèixer la situació del poble en aquell moment. La darrera partida anotada a la llista és de dia 5 d'octubre de 1930. I al final, la suma total, que sembla que no està tancada, sinó senzillament interrompuda, és de 3.876'75 pessetes.

2. Despeses per les obres del paviment

Gastos del nuevo pavimento de la Iglesia parroquial de Santanyí:

Clarament es pot deduir que aquestes factures són incompletes. Per exemple, els metres quadrats de rajoles comprades és inferior a la superfície de l'església; com també la factura pagada al mestre d'obres parla del paviment des de l'altar major fins al portal segon. Es veu que es va fer en dues fases i de la segona no en tenim la factura.

Año 1927

Junio 20

A D. Gabriel Riera, fabricante de mosaicos de Manacor, por 100 metros de ladrillos, imitación mármol: 50, de gris a 6'00 pts; 25, a 6'50 de oscuro; 25 de rojo a 7'00, con el 10% de descuento, según factura .....

573'75

Setiembre 7

Al mismo fabricante D. Gabriel Riera por 100 metros de ladrillos, imitación mármol: 50 de gris a 6'00pts; 25 de oscuro, a 6'50; y 25 de rojo a 7'00, con el 10% de descuento, según factura .....

573'75

Año 1928

Febrero 22

A Francisco Forteza por dos viajes de camión para trasportar desde Manacor a Santanyí 44 piezas de la gradería del presbiterio, más 12 cajones de baldosas, total 3.000 quilos de peso, para la iglesia parroquial de Santanyí, según factura .....

60'00

Febrero 22

Al fabricante Sebastián Ordinas de Manacor, por 201 palmo de gradería, a 3'50, más 8 metros de baldosas de 40 centi. rojo a 12 pesetas para el prebiterio, según factura .....

799'50

Agosto 12

Al maestro albañil Lucas Escalas por las obras del pavimento de la iglesia desde el altar mayor hasta el portal 2º, que duraron 40 días de trabajo desde el 19 de junio hasta el 10 de agosto, por 73 jornales de oficial albañil a 6'50, 54 de peón a 4'00 con el 6 por ciento de seguro de accidentes, 293 sacos de cemento de a 1'15, 1'20, 1'40 y un 1/2 de portlant a 7'00, 20 viajes de porgueras de grave a 6'00, y 5 de arena a 4'00, según factura .....

1.280'97

Agosto 12

Al fabricante de mosaicos de Manacor D. Gabriel Riera por 87 metros de ladrillos imitación mármol: 51 de negro a 6'50, 23 de gris a 8'00, y 13 de rojo a 7'00, con el 10% de descuento, según factura .....

504'45

Suma: 3.792'42

3- Acta de la celebració de la benedicció del nou paviment

A la parròquia de St. Andreu Apòstol de la vila de Santanyí, Diòcesis de Mallorca, essent Ecònom de la mateixa D. Llorens Lliteras i Lliteras i Balle de la dita vila D. Arnau Nigorra i Reinés, en el dia d'avuy, diada de St. Andreu, titular de la parròquia.

Reunits dins el temple parroquial totes les autoritats de la vila, l'Il·lustríssim Monseñor D. Antoni Rosselló i Alemany, D. Antoni Sancho, Canonge Magistral, les autoritats eclesiàstiques dels pobles veïnats, moltes personalitats invitades i un gran concurs del poble de tota casta d'estament, el nombrat Monseñor ha beneït el paviment de l'iglesia i la restauració del Roser en tota la solemnitat del Ritual.

Han estat padrins dins l'iglesia: D. Andreu Bonet primer tinent de Balle en representació de tot el poble i els Presidents de les quatre branques d'Acció Catòlica Parroquial; D. Jusep Espina, Notari, President de la dels homes; Dª Llevetxima Nicolau, Presidenta de la de les dones; D. Cosme Vidal de la juventut masculina i Dª Antònia Mir de la femenina.

De la restauració del Roser ho han estat l'Excelentíssim D. Enric Sarriera, Marquès de Barbarà i Conte de Solterra; D. Juan Muntaner i Rosselló representat per D. Bernat Muntaner; D. Bernat Vidal, Metge; Dª Francisca Cerdà de Can Cosmet de Campos i Dª Sebastiana Mir.

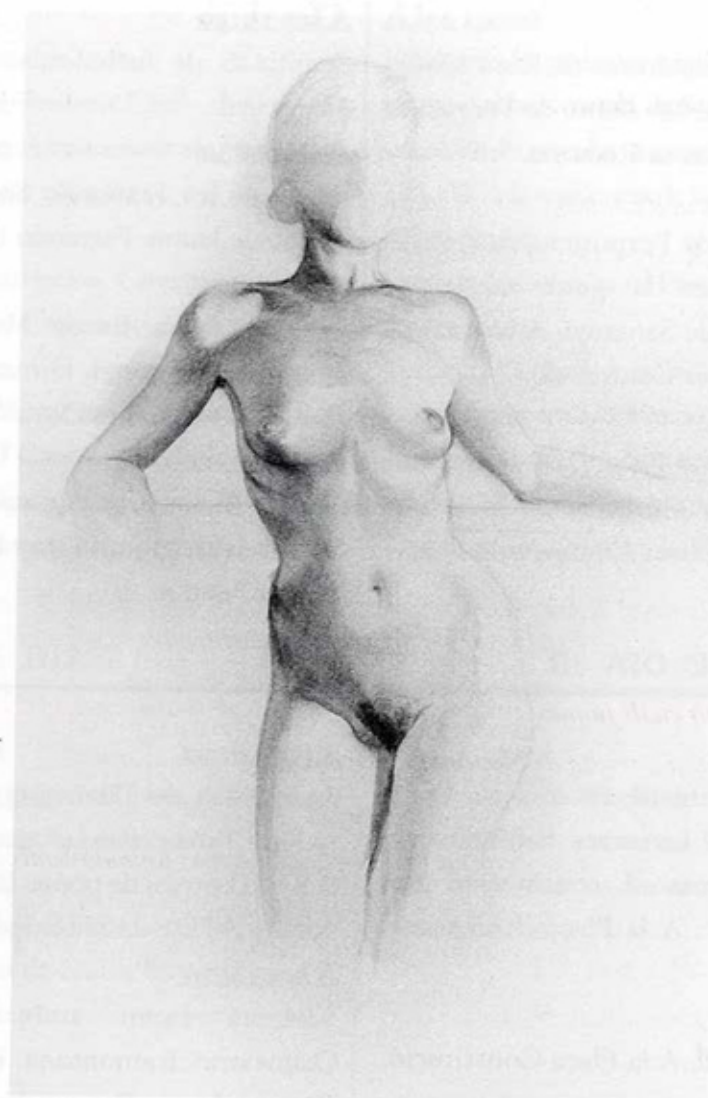
Tots els quals juntament ab les demés personalitats aquí presents firmen aquesta acta a Santanyí dia trenta de Novembre de mil noucents trenta cinc.

Segueixen vint-i-nou firmes:

Mons. Antonio Rosselló, Pr. Ap.; Sr. Lliteras, Pbro; Antonio Sancho, Can. Mag.; Joaquina Nicolau; Juan Julià, Pbre.; Bartolomé Jaume, Pbro; Francisco Lliteras; A. Piédrola de Espina; Jusep Espina; Arnaldo Nigorra; Juan Lladó; A. Bonet; Andrés Rigo, Pbro; Juan Monserrat; Ramón Riera, Pbro; Antonia Mir; Juan Sastre, Pbro; Miquel Cáscarrer, Pbro; Bartolomé Ballester, Pbro; Guillermo Pascual, Pbro; Gabriel Fuster, Pbro; Bartolomé Borrella; Miquel Muntaner, V^o; Sebastià Lliteras, Pbro; Miguel Sastre, Pbro; Jorge Ferrando; Bernardo Vidal; Juan Picornell, Pbro; Bernardo Muntaner.

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA

Galeria

Nu (Tecnica mixta llapis aquarel·la.)
Antoni Mas, Campos 1953

Festes de SANT JAUME Santanyí 2003

DIVENDRES DIA 18

A les 19:00

Exposició d'escultures de Rosa Monjo (a benefici de les obres de l'enrajolat de l'església). A sa Rectoria.

A les 19:15

Inauguració de l'exposició de treballs realitzats per la gent major de l'Associació de Santanyí. A la Casa de Cultura (carrer Centre, 28).

A les 19:30

Inauguració de l'exposició de pintura de Margalida Morey Font. A la Casa de Cultura (carrer Centre, 28).

DISSABTE DIA 19

A les 17:00

Horabaixa infantil; els més petits ens demostraran les seves habilitats per fer manualitats. A continuació gran parc temàtic. A la Plaça d'Alexandre Fleming.

A les 18:00

IV Streetball. A la Plaça Constitució.

A les 18:30

Final de la diada de Volei-Platja.
A Cala Santanyí.

A les 19:30

Semifinals de futbol-sala. Al Pavelló Municipal.

A les 21:30

Pregó de les Festes de Sant Jaume a càrrec de Jaume Ferrando i Barceló.

A les 22:00

Concert de la Banda Municipal de Música de Santanyí. Direcció: Miquel Bonet i Bonet. A la Plaça Major.

A les 23:00

Música llatina amb el grup Cati Llull i Sandra Iruarte amb Latin Elàstic. A la Plaça Major.

A les 20:00

Presentació del llibre GRÜNEWALD de Sadurní Tubau i Pasqual, guardonat amb el XVIII premi de poesia Bernat Vidal i Tomás. A l'Escola Municipal de Música.

A les 22:00

Verbena camp amb els grups Orquestra Tramuntana i Orquestra Xicarandana. Per acabar la festa, retornarem als anys 80 i 90 amb el grup ES LO QUE HAY. A la Plaça Major.

Festes de SANT JAUME Santanyí 2003

DIUMENGE DIA 20

A les 8:00

Prova de caça pràctica.

Organització: Pointer Club.

Col·laboració: Ajuntament de Santanyí i Associació de caçadors.

A les 9:30

Volta cicloturística. Concentració a la Plaça Major. (Vegeu programes a part).

A les 16:00

Tirada al colomí amb colomaire puntable per al Campionat de les Balears. Organitza: Societat de Caçadors. A Son Danusset.

DILLUNS DIA 21

A les 17:00

Concurs de natació i jocs. A les piscines municipals.

A les 19:00

Partit de futbol: Policia Local de Santanyí Policia Local de Santa Margalida.
Al camp d'esports.

A les 19:00

Festa per a les persones majors: Homenatge als matrimonis majors de 85 anys. Hi haurà una ballada popular a càrrec del grup Es Majoral. A la residència de la tercera edat.

A les 21:00

Final de futbol-sala. Al Pavelló municipal.

A les 22:00

Vetlada de ball i música tradicional mallorquina amb l'actuació d'Ordi Broix. A continuació hi haurà un concert a capella a càrrec del grup Deixa't anar. Ambdues actuacions a la Plaça Major.

A les 22:00

Els grups locals Dionisio's Jazz Band i Shaketime ens animaran la vetlada. A la mitja part es servirà un tassó de rom. A la Plaça Major.

Festes de SANT JAUME Santanyí 2003

DIMARTS DIA 22

A les 18:30

Concurs de dibuix per a nins i nines.
Organitza: Associació de Mestresses
de Casa NUREDDUNA.
A la Plaça Constitució

A les 21:30

Cinema a la fresca; es projectarà la
pel·lícula *Una Casa de Locos*.
Director: Cedric Klapish. A la Plaça
Constitució.

DIMECRES DIA 23

A les 17:00

Horabaixa alternatiu (fins a les 21:00):
Circuit de cotxes amb ràdio control,
Scalextric, minigolf, i Taller d'estels.
A la plaça Ramon Llull.

A les 19:00

Diada de Bàsquet. Al Pavelló Municipal.
A les 22:00
Nit de rock amb les actuacions dels grups
santanyiners Queen Bees i Arreplegats.
A la Plaça Major.

DIJOUS DIA 24

A les 18:00

Els dimonis i els caparrots, acompanyats
pels xeremiers, faran la cercavila per
convidar a tothom a la festa.

A la Plaça Major.

A les 19:00

Corregudes de cintes i jocs per a nins i
nines. Hi col·laboren les Mestresses de
Casa NUREDDUNA.

A la Plaça Major.

A les 20:00

Inauguració de l'exposició de quadres de
Jordi Samsó. A can Timoner (c/ s'Aljub, 24).

A les 21:00

Final d'Squash. A l'hotel Pinos Playa.

A les 22:30

Gran Verbena "Sant Jaume 2003" amb
les actuacions dels grups MINERAL-
WATER, M-CLAN i el SHOW DELS
40 PRINCIPALS. Al camp d'esports.

A les ...

Berenar tots plegats. Al camp d'esports.

Festes de SANT JAUME Santanyí 2003

DIVENDRES DIA 25

A les 10:30

Albada amb la Banda Municipal de
Música de Santanyí.

A les 11:00

Ofici solemne en honor a Sant Jaume.
Presidirà i predicarà mossèn Antoni
Cano Oleo, rector de Ses Salines.
Cantarà la Coral Sant Andreu de
Santanyí dirigida per Pere Bonet i Bonet.

A les 12:00

Interpretació de La Balanguera per la
Banda Municipal de Música de Santanyí.
A continuació hi haurà refresc per a
tothom a la Plaça Major.

A les 18:00

Final del campionat de tennis.
Al camp d'esports.

A les 19:00

Concert de música clàssica a càrrec de
Jaume Amengual Bonet, piano, i Joan
Sbert Ferrando, clarinet. Es presentarà
una obra del compositor Joan Martorell
composada expresament pel grup.
A la Clastra de sa Rectoria.

A les 22:00

El grup Calabruix de Sant Jordi repre-
sentarà Sa teva dona, és més bon@,
original de Tomeu Torres.
Al camp municipal d'esports.

A les 24:00

Com a fi de festa, focs artificials.

DISSABTE DIA 26

A les 20:00

Diada nocturna de Petanca fins a les
8:00 del dia 27. A les pistes de petanca.

A les 21:00

Partit de futbol de 3ª Divisió C.E Santanyí
equip per determinar. Al camp d'esports.

A les 21:00

Gran gimcana nocturna organitzada
pel grup santanyiner S'esclafit.
Concentració a la Plaça Major.
(Vegeu programes a part).

Dia 10 d'octubre de 1903 va néixer Francesc de Borja Moll

Entre 1908 i 1911, aprengué les primeres lletres a cal mestre Miquel Villalonga i començà a exercitar-se en el dibuix. A l'edat de 9 anys entrà al Seminari. Corria l'any 1912. Féu els dos primers anys d'humanitats obtenint la màxima qualificació i començà a estudiar piano, cant i solfa entre el 1913 i el 1914. Enllestí els dos darrers anys d'humanitats entre 1915 i 1916. Va fer el primer curs de filosofia, piano, harmònim i orgue el 1917. L'any 1920 estudià el darrer curs del Seminari i deixà els estudis eclesiàstics.

Amb divuit anys, arribà a Mallorca. Fou dia 2 de gener de l'any 1921. El seu aspecte i posat recordaven encara l'estada al Seminari. Venia convidat per Mn. Alcover que l'ensinistrà en la tècnica del Diccionari i en l'estudi de la Filologia Catalana. Part d'aquest ensinistrament s'inicià amb un curs intensiu de fonètica i dialectologia impartit per Bernhard Schädcl, de la Universitat d'Hamburg. Aquest mateix any, Alcover l'anomenà secretari de redacció de l'Obra del Diccionari. Pràcticament sense temps d'acomodar-se, Moll partí amb ell per Catalunya i el País Valencià amb la intenció d'arreglar materials dialectològics en un viatge que els tingué enfeinats durant cinc mesos.

Durant l'any següent, 1922, continuà els estudis de filologia romànica i lingüística i literatura catalanes, antigues i modernes. Aquest any, juntament amb Alcover, Moll trepitjà per primer pic el nostre municipi. Era dimecres, 22 de febrer de 1922. Arribà a Santanyí amb el darrer tren que sortí de Ciutat a les dues i mitja de l'horabaixa. A l'estació els esperava Mn. Miquel Clar; el seu carretó els dugué fins al Llobards, on feren posada a Can Clar al llarg de quatre dies. L'objectiu fou estudiar la parla llobardera i arreglar dades per les seves enquestes lexicogràfiques i gramaticals.

Malgrat les facilitats i col·laboradors, aquests dies d'intens treball i recerca foren insuficients...

Bruixes	Sr. D. Miquel Clar. Es Llobards.
Etsisos	Ciutat de Mallorca, 27-II-22
Mal-bussi	
Fullet	Molt Sr. meu:
Fades	
Encantaments	Ell mos pensàvem que havíem fet
Llunari	tot el qüestionari, però hem deixat
Part ab el dimoni	qualque recó llingüístich sense escor-
Donar s'ànima en el	collar. An el marge de la present li po-
dimoni	sam una sèrie de matèries que hem
Forns de calç	deixades sense fer per si vostè té la
Sitges de carbó	bondat de ferles i enviarlesmos quant
Malalties del sembrat	puga, i le hi agrairem moltíssim.
(xeixa i llegums)	
Noms vulgars de les	Comandacions de part de D. An-
malalties de les perso-	toni i de mí, a l'amo'N Guiem, a mado-
nes, dels animals de	na Magdalena i a tots els amichs llob-
cabresta, bous, ovelles,	barders.
porchs, aviram.	
Espigolar,	Son afectíssim S. S.
espigoleres	
Vestits dels homes.	Francesch de B. Moll
	Es ben ver tot quan
	diu en Moll
	Alcover.

Air devers posta de sol vaig rebre sa seva postal i enterat. En contestació a la mateixa les dich que farém lo que se porá. Referent a qualquna de ses materies que'm posen, com p.e. ses sitjes de carbó, tendrá que esser cosa migrada lo que pelluguem; en canvi hey haurá bona tibada tocant a ses malalties des *. En vista de lo qual, si vostés se conformen, iendavant ses atxes! O surtirá reya o picarol. L'amo'n Guiem i sa madona Magdalena redoblen ses coman-dacions lo mateix que vostro amich coralíssim

Mn. Clar, pre.

***

Ciutat de Mallorca, 2 III 1922.

Sr. D. Miquel Clar Pre. Es Llombarts.

Molt Sr. meu: Hem rebuda sa seua postal, * li agraim. Vostè fassa lo que puga referent an aquelles qües-tions que li enviàrem, p'el Diccionari. A noltros mos digueren an es Llombarts que més entrat s'any vé es temps de ses sitges de carbó; trega tot es such que puga an això dels carboners, i lo meteix a ses altres qüestions. Tota sa feyna que vostè fassa serà molt ben rebuda. A sa seua postal hi ha una frase que no hem poguda llegir prou bé; diu: "surtirá... o picarol." ¿Quin mot hi ha darrera es verb surtirá? Mos pareix que diu "surtirá seny o picarol", però no ho sabem

cert; mos interessa molt sebre-ho, perque si fos seny seria una paraula preciosa, procedent de signum, i que ara a Mallorca ja no se usa. Li agrairem que mos envii a dir si efectivament és aquesta sa paraula que va posar.

Ab salutacions a sa seua família, de part de D. Antoni i meua, me oferesch de bell nou a vostè com afectíssim s.s.i a.

Francesc de B. Moll.

***

Segons s'extrau de la crònica escrita per mossèn Alcover d'aquesta esca-pada filològica en Es Llombards (Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana T. XIII. Gener-abril 1923. N. 1 maig-juny pàg. 12-15), Moll s'interessà especial-ment per l'enfilall de cançons populars que, entre enquesta i enquesta, s'ento-naven, degut a la seva riquesa de vocabulari i de construccions sintàctiques. Les anotà gairebé totes a la seva plagueta.

El 1923, el Dr. Meyer-Lübke, de la Universitat de Bonn, li impartí un curset de tècnica lexicogràfica i etimològica. Començà a publicar treballs al Bolletí del Diccionari i dibuixà les il·lustracions de les Rondaies Mallorquines. Ens trobam davant l'any on Moll travessà el pont que comunica el rebre i el donar. És aquest un fet insòlit si es té en compte que a partir dels trenta cinc anys és quan realment irrompeix i predomina la faceta del donar. Si dividim la vida humana en dues parts, es pot afirmar que fins als 35 anys tot està enfocat de cap a la preparació: és com una gran inhalació mitjançant la qual ens encarnam. A partir dels trenta cinc anys predomina l'aspecte del donar: comença la gran exhalació com un procés d'excarnació. Donam a la vida i a les persones que ens envolten tot el que hem rebut amb el deure i compromís de fer-ho fecund pel món. Per tant, Moll s'adelantà uns quinze anys a l'inici del període de dona-ció de l'ésser humà. No es d'estranyar, doncs, que el seu estudi del document etnogràfic aïlladament fos tan exhaustiu, valuós i complet.

Com a mostra d'una de les seves primeres donacions literàries, el 1934 Francesc de Borja Moll recuperava les plagues i notes de l'estada al Llombards i publicava a "l'Anuari de l'Oficina Romànica de Lingüística i Literatura" Volum VII, el seu treball Transcripció de cançons populars, amb notes sobre fonètica sintàctica. En ell, el mateix Francesc ens diu: "La localitat estudiada és Es Llombards, poblet de 446 habitants situat a quatre quilòmetres de Santanyí, que és el cap del municipi...". En total són cinquanta nou les cançons que surten publicades. Cançons que són el fruit d'una triadella duta a terme pel mateix autor d'un nombre molt més elevat de cançons arreplegades, unes cent seixanta segons la crònica d'Alcover.

Enguany es celebra l'Any Moll en commemoració del centenari del seu naixement.

No deixa de ser curiós que, 85 anys després de la primera vinguda de Francesc a la nostra contrada i precisament tot coincidint amb aquesta efemèride, un altre Francesc, aquest de llinatge Vicens, arribi també al nostre municipi. El Nadal de l'any passat, Francesc Vicens em comentà si el podia posar en contacte amb gent que treballàs o hagués fet feina al camp i, a més a més, encara cantàs. Estava fent un estudi etnomusicològic de les tonades del camp arreu de Mallorca, juntament amb Antònia Maria Sureda i Jaume Aiats.

Vicens obri un nou cicle en l'estudi de les cançons populars. No es tracta de saber si el so anomenat e neutra o mixta situat entre sons labials té tendència a convertir-se en o; no es tracta de descobrir la novetat d'evitar l'hiatus mitjançant un so v ni tampoc de si una consonant final sibilant seguida de vocal inicial, se sonoritza; no es tracta, doncs, de transcriure sintàctica i fonèticament la cançó; es tracta de transcriure musicalment la cultura. Vicens es serveix de la música per estudiar el nostre poble i les seves costums. D'això tracta la etnomusicologia o antropologia de la música. Gràcies a la música penetra dins les arrels ancestrals del nostre poble. Les tonades esdevenen així imprescindibles eines arqueològiques que graten i arriben als inicis de la nostra nissaga on la relació i la vivència de l'home amb la terra i els seus cicles naturals n'eren el seu sustent. D'aquesta manera s'obre davant nostre l'essència de les coses i es descobren fets tan insòlits com la incapacitat de cantar si no es realitza el movi-

ment físic de la feina o l'aparició d'un model masculí que romp amb el prejudici d'home rural de formes poc cuidades o bastes per trobar-mos un home profund i sensible.

Crear espais de confidencialitat, rebre amb gratitud l'acollida de la gent i respondre a les seves expectatives són actituds que amb naturalitat esdevenen prioritàries alhora de treballar. Més que tenir una enquadernació les tonades han de tenir una llar. I si ens sentim acollits a la vida quotidiana d'aquesta llar, l'activitat humana que s'hi desenvolupa quedarà recollida a les notes, a les plagues, al treball de camp i qui sap si al cor. Així, no només es transcriuen notes i sons, es transcriuen mirades, silencis, records, vivències, tristors, alegries i un ample ventall de sentiments i emocions.

Filologia, música i cultura queden a dia d'avui entrunyellades en un triangle perfecte.

De cada pic crec manco en l'atzar. Si fos vera el que diuen vàries doctrines, que les ànimes venen en aquest món en diverses vides per ocupar-se de fer de la terra un regne de pau i amor i que tornen tantes vegades com és necessari per completar la seva obra; si això fos vera, no seria meravellós que l'ànima que habitava el cos de Moll esperàs el moment idoni per tornar en la persona de Francesc per completar la seva obra?

És té per ben segur que Moll morí a l'edat de 88 anys. Malgrat tot, la persona només mor quant triomfa la inconsciència. I nosaltres en som ben conscients de la vida i obra de Francesc. Per tant, Moll no expirà. El seu darrer alè fou una aspiració conscient de seguir vetllant i treballant per perfeccionar i completar el que havia començat temps enrere. Veritat o mentida, meravella o fal·làcia, vull creure i pensar que Moll no mor a Palma el 18 de febrer de 1991. Creença i pensament que converteixen la mort en pauses sagrades que fan de la vida ritmicitat cíclica de l'ànima.

Sebastià A. Adrover
Solstici d'estiu

Nostàlgia

A vosaltres dos...

Capvespre d'estiu
El sol ja és post
Brisa marina mullant les penyes
I una enorme polseguera d'escuma
No ens deixa contemplar la gran bellesa
D'aquest indret: Sa Punta,
Quin goig! Cala Figuera,
Zona d'il·lustres visitants
Refugi de vells mariners
Tota ella, estampa de grans pintors
Això és, Cala Figuera.
Lloc tranquil per passejar
Per gaudir d'aquell aroma a pinar verd
I a terra banyada,
Per observar la immensitat del mar
Sobrevolada per innumerables gavines
Aqueslles innoblidables nits d'estiu.
Això és Sa Punta,
Quin goig! Cala Figuera.

Santanyí, 2 de juliol de 2002

Maria Monserrat Bennàssar

Aquesta manera de ser Santanyinera

Pot ser un divertiment apropiat per a una nit d'estiu intentar d'esbrinar de quin punt ens calçam i quin es el demble del nostre poble. Heu de creure i pensar, però, que això no és com les matemàtiques on tant i tant és tant i set per set, quaranta-set.

És evident que darrerament hem canviat molt i que cada dia vivim més a l'americana: anam a comprar i a divertir-nos als temples de l'oci i els diumenges la vila sembla un poble abandonat, on no es veu una ànima pel carrer. Només els quatre dies de festa oficial recuperam el color que tenia el poble, quan tota la vida social es desenvolupava a la vila. Tots els balls, banquets de noces o primeres comunions es feien aquí. Tot l'esbarjo girava al voltant del futbol, el cafè, el cinema, l'església i el passeig per la plaça.

Però hi ha una sèrie de trets del comportament que hem mantingut durant molts d'anys, conseqüència de la realitat socioeconòmica de la vila. Santanyí, en poder dels terratinents, estava condemnat a l'emigració per manca d'un tros de terra on poder viure. Santanyí girava entre l'arada i les veles. El que la terra ens planyia, però, el mar sempre ens ho ha compensat. Cap baix i perdudes les rialles de tot, els nostres padrins deixaven les seves contrades. Veles esteses al vent cap a altres cultures, salpaven ancores, moguts per l'esperit de supervivència. Unes vegades cercaven l'emigració i d'altres, el contraban. Aquesta contínua adaptació a les circumstàncies adverses ens ha fet més positius i menys dogmàtics, més escèptics i més condescendents (amb tot el que no ens afecta directament). Ara, mai no demostrarem cap mena de menyspreu a qualsevol que no es comporti com un pelacanyes. Ja no es allò de anar-hi barret en mà i peu enrere, però *convé estar be amb tothom*.

Aquests condicionaments que ara ja són històrics ens han estat transmesos, però, per via de l'educació. Des de sempre hem estat rígidament alliçonats, per exemple, en la virtut de l'estalvi i en el valor *alliberador* dels doblers.

*-Padrina. Passa l'home dels gelats. Donau-me dos reials per comprar-me'n un!
-Espera que d'aquí dos mesos serem a Sant Jaume i llavors el trobaràs més bo.*

Sempre esperam una contraprestació pel què donam, per allò que no és beneit el qui dona si el qui pren és persona.

També ens costa d'acceptar la gent de fora. Abans no toleràvem especialment els de fora poble que venien al ball a *raptar-nos les sabines* i els tiràvem a s'Abeurador. Ara, paradoxicalment, Santanyí s'ha convertit en receptor d'immigrants, que ens semblen virtuals, irreals, ja sigui perquè els seus interessos no interfereixen amb els nostres, o perquè els aficam dins el mateix sac dels turistes. — I ens perdem, per exemple, l'oportunitat de viatjar a través de la seva cuina — A més, nosaltres, també som poc gregaris, entre nosaltres mateixos. Del nostre esperit associacionista ja no canten galls ni gallines. És difícil d'imaginar la influència que en el nostre comportament hauria tingut la continuïtat de les conquestes laborals del obrers del mar i del camp de la Segona República, però aquests avenços foren durament eliminats. Gairebé no perdura al poble cap tipus d'associació, publicació o activitat de tipus social. N'hi ha algunes però es poden considerar de caràcter lúdic. Amb la transició cap a la democràcia no sorgiren, com a altres llocs, agrupacions per tal d'animar la vida cultural del poble. Ens costa de fer coses per a la comunitat i els pocs que en fan acaben rendits per la força exhauridora del tanmateix. Aquest individualisme té una conseqüència: no tenim cap força com a poble. Mai, junts, no demanem res.

Un matriarcat insistent ens ha fet gent de seny, prudent, amable, poc baralladissa. Són excepcionals les fetes locals empegueïdores -com la cremada dels arxius de la Sala-. Un santanyiner ferm gairebé mai emprarà una expressió desqualificadora directa d'una altra persona. S'estimarà més deixar a l'aire el vertader significat. Emprarà expressions com *és així com és, beu un poc, o té un mal dolent (?)*. Sabem que tenim orgull, qualsevol cosa ens cau tort i no interessa crear enemics. Els nostres majors ho expressaven molt bé amb allò de *qui merda envia pets espera*. Sabem que les alabances agraden a tothom i foris. Per tant,

apreciam molt el cas -la valoració que l'altre fa de nosaltres-. Aquí s'arriba al punt de sovint anteposar la simpatia a la professionalitat, com si el cas fos garantia de qualche cosa.

Per l'altre costat, l'estufera -el va intent de prendre la drecera en el tàcit pacte de no competitivitat-, lògicament no es perdona. Tard o prest arribarà el temps de posar les coses al seu lloc: Fa molt temps damunt Cala Santanyí un senyor es lamentava que l'illa estava culturalment endarrerida. El va tallar en sec una esmolada veu femenina, que observava la feta i que fins aleshores no havia obert boca: - *Un altre que ha anat a ses Barcelones*.

Els de fora pensen que no tenim sentit de l'humor. No és veritat. La nostra manera de sorprendre és mordaç i no sempre molt continguda. -*Saps que en Pere ha enfilat el Bugatti damunt unes figueres de moro per devers s'Olivó?*

Som un poble educat i tocat de bon gust. Basta veure el treball dels menestrals, el generós nombre d'amants de les arts, el respecte pel nostre màxim senyal d'identitat que és la llengua, o l'entrada de moltes de les nostres llars, on no manca un amèn, on si una és garrida l'altra ho és més.

Finalment també influeix sobre la nostra manera de ser el fet d'haver heretat una qualitat de vida tranquil·la enveiable, en un marc pintoresc. Que aquests valors, cada dia més difícils de mantenir, no acabin amb la joia de viure a Santanyí, especialment aquestes nits de grins i estels d'estiu.

C. Miquel Sbert

Notes introductòries:

1^a. Aquest estudi està fet a partir dels llibres de registre de baptismes que es guarden a l'arxiu de la parròquia de Sant Andreu de Santanyí, i que comencen dia 13 d'abril de 1755. Es contemplen, per tant, els baptismes celebrats entre aquest dia, 13 d'abril de 1755, i dia 30 de juny de 2003. És a dir, inclouen un poc més de 250 anys i un total de quasi 23.000 baptismes.

Però hem de tenir en compte les dades següents:

- Des de 1755 fins a 1809 els llibres de baptisme de la parròquia de Sant Andreu engloben tot el terme de Santanyí, és a dir tot el territori dels actuals municipis de Santanyí i de Ses Salines.

- Però a partir de dia 22 de setembre de 1809 Ses Salines té un registre de baptismes propi i, per tant, a partir d'aquesta data, les dades de Ses Salines i Sa Colònia ja no hi queden incloses.

- A partir de dia 27 d'octubre de 1850 S'Alqueria Blanca té també un registre de baptismes propi, que inclou el territori de Calonge i Cala d'Or, i, per tant, a partir d'aquesta data els baptismes de S'Alqueria i Calonge ja no es contemplen en aquest escrit.

- A partir de dia 5 de juliol de 1925 Es Llobards comença a tenir també el seu registre propi, i, per tant, a partir d'aquesta data tampoc ja no estan inclosos en aquesta relació

2^a. En aquest estudi únicament es té en compte el primer llinatge de cada persona, i no el segon.

3^a. Només hem inclòs els llinatges que hem considerat que ja estan arrelats en el poble, i per això només hi figuren els que surten més vegades o els que almanco han perdurat durant dues generacions, és a dir que el pare va ser batiat a Santanyí i el seu fill o filla també. Perquè els registres que no duren dues generacions és de suposar que corresponen a habitants ocasionals, com guàrdies civils o treballadors eventuais, que després se'n tornaren del poble, o bé d'habitants que han fixat la seva residència a Santanyí des de fa pocs anys.

4^a. Es podria assegurar, amb un marge molt petit d'error, que fins a mitjan segle XX el registre de baptismes de les parròquies coincideix amb el registre civil de naixements, perquè pràcticament tots els nins, al cap de pocs dies de néixer, eren batiats a la parròquia de residència dels seus pares. Però a la segona meitat del segle XX les coses han canviat, perquè ara ja no es batien tots els infants, i, a més, degut a la mobilitat dels caps setmana a vegades es batien a una altra parròquia distinta de la de la residència habitual dels pares.

5^a. El número que figura després del llinatge correspon a les vegades que surt en el registre, és a dir, al nombre de persones que tenen aquest primer llinatge, i els números entre parèntesi corresponen a l'any del primer registre i a l'any del darrer. Els comentaris en cursiva són algunes curiositats.

Llista de llinatges per ordre alfabètic

Abram, 13	(1756-1806). Desapareix a partir de 1806, tal vegada perquè eren de Ses Salines. Reapareix el llinatge Abraham en 1951 i 1957.
Adrover, 757	(1755-1998). Present des del principi i sempre constant. És el vuitè llinatge més freqüent.
Aguiló, 43	(1805-1991). Vingut de fora poble. Origen: Dos matrimonis: 1r, Onofre Aguiló i Maria Picó, dels quals no es diu la procedència. 2n, Gaspar Aguiló i Francina Aguiló, (de Campos).
Alemaný, 7	(1949-1992). Vingut de fora poble. Origen: Pedro Alemany (de Gènova-Palma) i Margalida Vidal.
Amengual, 199	(1797-2002). Vingut de fora poble. Origen: Diversos matrimonis. 1r, Pere Joan Amengual (no es diu d'on prové) casat amb Catalina Burguera; 2n, Guillem Amengual (de Felanitx) casat amb Joana Maria Burguera; 3r, Miquel Amengual (de Valldemossa) casat amb Margalida Vidal; 4t, Guillem Amengual (de Campos) casat amb Antonina Juan.
Andreu, 17	(1759-1800) (1953-1989). Present des del principi, s'atura a 1800, i reapareix a 1953 per Damià Andreu i Catalina Cantallops (de Sa Pobla).
Antich, 78	(1817-1992). Vingut de fora poble. Origen: Dos matrimonis. 1r, Antoni Antich i Elisabeth Vidal; 2n, Miquel Antich i Apol·lònia

Rigo. No consta la procedència.

Arroyo, 4 (1962-2002). Vingut de fora Mallorca. Origen: Nicolás Arroyo i Carmen González (de Granada).

Artigues, 16 (1803-1976). Vingut de fora poble. Origen: Diverses procedències (Felanitx, Cas Concos i Campos) sense connexió ni continuïtat.

Ballester, 24 (1802-1973). Vingut de fora poble. Origen: Dos matrimonis. 1r, Antoni Ballester (no es diu la procedència) casat amb Aina Maria Vicens; 2n, Miquel Ballester (de Cas Concos) casat amb Praxedis Clar.

Barceló, 787 (1755-2000). Present des del principi i sempre constant. És el setè llinatge més freqüent.

Barroso, 7 (1971-2002). Vingut de fora Mallorca. Origen: Manuel Barroso i Matilde Sánchez (de Granada).

Bauzá, 81 (1756-1999). Present des del principi i sempre constant.

Bennàsser, 46 (1773-1998). Present des del principi i sempre constant.

Berjillos, 3 (1969-2002). Vingut de fora Mallorca. Origen: Manuel Berjillos (de Córdoba) i Catalina Oliver.

Bonet, 1.532 (1755-2002). Present des del principi i sempre constant. Després de Vidal és el segon llinatge més freqüent.

Bordoy, 14 (1761-1809). Present des del principi, s'interromp a 1809, i reapareix entre 1960 i 1973, provinent de Felanitx.

Bover, 86 (1755-1897). Present des del principi, s'interromp a 1897, i reapareix a 1930 i 1933, provinent de Felanitx.

Burguera, 1.084 (1755-2001). Present des del principi i sempre constant. És el sisè llinatge més freqüent.

Cabrer, 59 (1757-1923). Present des del principi i constant fins a 1923, que s'atura, segurament perquè són residents en Es Llobards.

Caldentey, 72 (1787-1977). Vingut de fora poble. Origen: Juan Caldentey i Bonaventura Gayà (de Felanitx).

Caldés, 37 (1756-1862). Present des del principi, s'interromp a 1862, i reapareix a 1995, provinent de Campos.

Calvo, 7 (1948-1976). Vingut de fora Mallorca. Origen: Dues famílies. 1r, Eladio Calvo (de León) casat amb Margalida Bonet; 2n, Francisco Calvo casat amb Juana María Paredes (de Múrcia).

Calvo, 17 (1807-1847). Vingut de fora. Origen: Josep Ramon Calvo i Juana Anna Cladera. No es diu la procedència. Degueren residir

només temporalment a Santanyí.

Camargo, 5 (1974-2001). Vingut de fora Mallorca. Origen: Jesús P. Camargo (de Granada) i Catalina Adrover.

Campins, 4 (1968-2000). Vingut de fora poble. Origen: Josep Campins (de Consell) i Antònia Vidal.

Camps, 3 (1968-1999). Vingut de fora poble. Origen: Juan Camps (de Palma) i Margalida Amengual.

Cànaves, 99 (1761-2000). Present des del principi i sempre constant.

Cantallops, 11 (1921-1997). Vingut de fora poble. Origen: Els quatre primers (de 1921 a 1957) no tenen connexió ni continuïtat. Els següents són descendents de Jaume Cantallops (de Sa Pobla) i Margalida Vidal.

Cerdó, 11 (1889-1936). Vingut de fora poble. Origen: Juan Cerdó (de Manacor) i Miquela Sastre. Només residiren a Santanyí durant dues generacions.

Cervera, 6 (1966-1990). Vingut de fora Mallorca. Origen: Manuel Cervera i Ana Salinas (de Granada), i altres dos matrimonis que no arrelaren en el poble.

Cladera, 69 (1762-2000). Present des del principi i sempre constant.

Clar, 176 (1755-1989). Present des del principi i sempre constant.

Coll, 22 (1824-1995). Origen: Els més antics no diuen d'on procedeixen. Després hi ha un Joan Coll (d'Inca) casat amb Maria Aina Vidal.

Contestí, 111 (1756-1945). Present des del principi i sempre constant, però darrerament es va perdre.

Covas, 391 (1756-1982). Present des del principi i sempre constant.

Danús, 127 (1755-1963). Present des del principi i sempre constant, però darrerament es va perdre.

Del Río, 5 (1959-1974). Vingut de fora Mallorca. Origen: Manuel del Río i Eloísa Moreno (de Granada).

Del Salto, 5 (1963-1975). Vingut de fora Mallorca. Origen: Herminio del Salto i Gertrudis García (d'Albacete).

Díaz, 11 (1806-1995). Vingut de fora Mallorca. Origen: Els primers són fills de Gregorio Díaz, governador del Castell de Cabrera, i Agustina Salom. Els altres no tenen connexió entre ells.

Enseñat, 50 (1756-1945). Present des del principi i constant fins a 1945. Actualment es va perdre.

Escalas, 680 (1755-1992). Present des del principi i sempre constant. És el novè llinatge més freqüent.

Esquinas, 5 (1955-1988). Vingut de fora Mallorca. Origen: Simon Esquinas i Alfonsa Pérez (d'Albacete).

Estelrich, 20 (1844-1995). Vingut de fora poble. Origen: Diverses famílies procedents de: Felanitx, Cas Concos i Alqueria Blanca). Les .més arrelades són els descendents de: Miquel Estelrich (de S'Alqueria Blanca) casat amb Antònia Vidal (1946), i Bartomeu Estelrich (de Cas Concos) casat amb Maria Contestí (1954).

Ferrando, 250 (1757-2000). Present des del principi i sempre constant.

Ferrer, 1.085 (1755-2002). Present des del principi i sempre constant. És el cinquè llinatge més freqüent.

Forteza, 76 (1774-1999). Vingut de fora poble. Origen: Tres matrimonis: 1r, a partir de 1774, Josep Forteza i Elienor Fuster (de Palma); 2n, a partir de 1836, Antoni Forteza (de Palma) i Francina Aina Fuster (de Felanitx); 3r, a partir de 1859, Antoni Josep Forteza (de Felanitx) i Aina Forteza.

Frutos, 13 (1849-1896). Vingut de fora poble. Origen: Juan Frutos (de Palma) i Margalida Vidal. Desapareix després de dues generacions.

Fuster, 25 (1816-1968). Vingut de fora poble. Origen: Els del segle XIX eren descendents de diverses famílies de Palma i Lluçmajor. A partir del segle XX són descendents de Francesc Fuster i Anna Maria Bonnín (de S'Alqueria Blanca).

Galmés, 16 (1756-1840). Present des del principi, s'interromp a 1840. I reapareix a 1983 i 1985, procedent de Ses Salines.

Garau, 14 (1783-1827). Vingut de fora poble. Origen: Juan Garau i Miquela Lladó (no es diu la procedència). Desapareix després de dues generacions i reapareix esporàdicament a 1883.

García, 33 (1847-1996). Vingut de fora. Origen: Diverses procedències. Els únics que perduren durant dues generacions són els descendents de: 1r Fernando García casat amb María González (de Múrcia) (1944); 2n Carlos García (de Portocolom) casat amb Àngela Ferrer (1964); 3r Paulino García casat amb Feliciano Simarro (d'Albacete) (1973).

Garcias, 221 (1755-1995). Present des del principi i sempre constant.

Garí, 26 (1875-1966). Vingut de fora poble. Origen: Dos matrimonis: 1r, Joan Garí i Isabel Julià (de Lluçmajor); 2n, Francesc Garí (de Lluçmajor) i Pedrona Salom. A 1994 i 2002 torna aparèixer, provinent de Porreres.

Gayà, 10 (1835-1856). Vingut de fora poble. Origen: Dues famílies procedents de Felanitx. Reapareix a 1977 i 1981, procedent d'Inca.

Gómez, 12 (1897-1973). Vingut de fora. Origen: Diverses procedències sense connexió.

Gomis, 4 (1967-2001). Vingut de fora poble. Origen: Manuel Gomis (de Montuïri) i Lluçia Piris.

González, 17 (1913-1996). Vinguts de fora Mallorca. Origen: Diverses famílies. Els que perduren més de dues generacions són: Els descendents d'Antonio González i María Olmedo (d'Albacete) i els descendents d' Antonio González i Isabel Mena (de Jaén).

Gornals, 5 (1972-1992). Vinguts de fora poble. Origen: Miquel Gornals i Aina Mora (de Porreres).

Grimalt, 137 (1755-2002). Present des del principi i sempre constant.

Hernández, 7 (1909-1989). Vingut de fora Mallorca. Origen: Dos matrimonis. 1r José Hernández (de Múrcia) i Francisca Vidal; 2n Manuel Hernández i Carmen González (de Granada).

Jaume, 117 (1757-1998). Present des del principi i sempre constant.

Juan, 105 (1755-1977). Present des del principi i sempre constant.

Julià, 10 (1804-1828) (1968-1983). Vingut de fora poble. Origen: Diverses famílies sense connexió ni continuïtat.

Leal, 3 (1941-1972). Vingut de fora Mallorca. Origen: Josep Leal (de Maó) i Francisca Sitges.

Lladó, 127 (1755-1987). Present des del principi i sempre constant.

Llambias, 84 (1762-1996). Present des del principi i sempre constant.

Llaneras, 77 (1757-1947). Present des del principi i constant fins a 1947. Darrerament es va perdre.

Llàsser, 4 (1934-1992). Vingut de fora Mallorca. Origen: David Llàsser (de Tarragona) i Isabel Ferrer.

Llasses, 49 (1800-1986). Vingut de fora Mallorca. Origen: Dos matrimonis. 1r, Josep Llasses (de València) casat amb Onufria Vidal. 2n, Josep Llasses casat amb Maria Anna Rubalcava (no consta la procedència).

Llopis, 16 (1889-1923). Vingut de fora Mallorca. Origen: Bruno Llopis

(de Tarragona) i Catalina Piña (de Santa Margalida). Actualment es va perdent.

Lobo, 2 (1924-1958). Vingut de fora Mallorca. Origen: Andreu Lobo (de Girona) i Maria Riutort.

Losa, 20 (1953-1996). Vingut de fora Mallorca. Origen: Martín Losa i Ramona Losa (d'Albacete.)

Maimó, 13 (1830-1902). Vingut de fora poble. Origen: Descendents de quatre famílies diferents, provinents de Felanitx i Cas Concos, sense connexió ni continuïtat.

Manresa, 25 (1767-1944). Present des del principi, s'interromp a 1872 i reapareix esporàdicament a 1944, provinent de S'Horta.

Mármol, 2 (1975-2002). Vingut de fora Mallorca. Origen: Manuel Mármol (de Córdoba) i Antonia Barroso (de Granada).

Martín, 12 (1917-1978). Vingut de fora Mallorca. Origen: Diferents procedències, sense connexió ni continuïtat.

Martín-Albo, 5 (1971-1988). Vingut de fora Mallorca. Origen: Antonio Martín-Albo i Luisa Vinuesa (de Ciudad Real).

Martínez, 23 (1900-1995). Vingut de fora Mallorca. Origen: Diverses procedències. Els únics que tenen continuïtat són els descendents de Juan Pablo Martínez i Maria Isabel Patiño (de Cuenca).

Mas, 191 (1756-1995). Present des del principi i sempre constant.

Matamales, 15 (1806-1925). Vingut de fora poble. Origen: Dos matrimonis. 1r, Joan Matamales (de Felanitx) casat amb Margalida Adrover; i 2n, Sebastià Matamales casat amb Joana Aina Prohens (de Felanitx). S'interromp a partir de 1925.

Maya, 6 (1988-1992). Vingut de fora Mallorca. Origen: Antonio Maya i Candelaria Camiñas (de Badajoz).

Melis, 18 (1755-1815). Present des del principi, s'atura a 1815.

Mercadal, 15 (1783-1843). Vingut de fora poble. Origen: Damià Mercadal (no es diu la procedència) i Francina Salom. Només dura durant dues generacions.

Mesquida, 59 (1757-1963). Present des del principi i sempre constant.

Mestre, 11 (1875-1993). Vingut de fora poble. Origen: Fins a 1902 són descendents de Bartomeu Mestre i Maria Colom (de Felanitx); i a partir de 1961 són descendents d'Antoni Mestre

(de Cas Concos) i Sebastiana Vallbona (de S'Alqueria Blanca). (1902-1970). Vingut de fora poble. Origen: Tomàs Miquel (de Palma) i Sebastiana Vicens.

Miquel, 7 (1757-1929). Present des del principi, s'interromp a 1929. I reapareix a 1988 i 1997, procedent de Palma.

Mir, 107 (1805-1956). Vingut de fora. Origen: Dos matrimonis, dels quals no consta la procedència. 1r, Joan Miró casat amb Antonina Forteza; 2n, Gabriel Miró casat amb Elionor Pomar.

Miró, 45 (1793-1940). Vingut de fora. Origen: Bartomeu Moll (no es diu la procedència) i Antonina Bonet. Darrerament es va perdent.

Moll, 57 (1824-2002). Vingut de fora poble. Origen: Tres matrimonis. 1r, Joan Monserrat casat amb Sebastiana Perelló (de Felanitx); 2n, Antoni Monserrat casat amb Maria Rosselló (també de Felanitx); 3r, Joan Monserrat (de Llucmajor) casat amb Miquela Bonet.

Monserat, 136 (1916-1997). Vingut de fora. Origen: Diverses procedències, sense connexió ni continuïtat.

Moreno, 14 (1931-1997). Vingut de fora poble. Origen: Pere Munar (de Palma) i Catalina Amengual.

Munar, 16 (1805-1962). Vingut de fora poble. Origen: Joan Muntaner (de Deià) i Joana Aina Bosch (de Bunyola). Darrerament es va perdent.

Muntaner, 66 (1772-1991). Present des del principi i sempre constant.

Nadal, 188 (1780-1979). Present des del principi, s'interromp a 1909. Després reapareix diverses vegades sense connexió ni continuïtat.

Nicolau, 63 (1923-1937). Vingut de fora poble. Origen: Miquel Nigorra i Margalida Reynés (de Llubí). Només residiren durant dues generacions.

Nigorra, 6 (1801-1921). Vingut de fora poble. Origen: Jaume Noguera (de Llucmajor) i Margalida Vidal. S'interromp a 1921.

Noguera, 30 (1824-1993). Vingut de fora poble. Origen: Dos matrimonis, dels quals no es diu la procedència. 1r, Joan Obrador i Maria Vidal. 2n, Joan Obrador i Francina Portell.

Obrador, 101 (1755-1995). Present des del principi i sempre constant.

Oliver, 374 (1760-1915). Present des del principi, s'atura a 1915.

Orell, 50 (1914-1998). Vingut de fora Mallorca. Origen: Miguel Ortuño (d'Almeria) i Antònia Jofre (d'Andratx)

Sastre, 106 (1832-1979). Vingut de fora poble. Origen: Bartomeu Sastre i Eulària Romaguera (de Llucmajor).

Sbert, 167 (1756-1991). Present des del principi i sempre constant.

Schaffner, 4 (1963-1998). Vingut de fora Mallorca. Origen: Rolf Schaffner i Hannelore Hildegard (d'Alemanya).

Serra, 10 (1795-1807) (1949-1981). Vingut de fora poble. Origen: Diverses procedències. A partir de 1949 provenen de dos matrimonis: 1r, Jaume Serra (de Sa Pobla) casat amb Margalida Bonet; 2n, Sebastià Serra (de Llucmajor) casat amb Catalina Pons.

Serrano, 6 (1968-1998). Vingut de fora Mallorca. Origen: Diverses procedències. Els que perduren durant dues generacions són els descendents de José Serrano i Carmen Alba (de Córdoba).

Server, 53 (1764-1984). Present des del principi i sempre constant.

Servera, 171 (1767-1998). Present des del principi i sempre constant.

Simarro, 9 (1964-1996). Vingut de fora Mallorca. Origen: José María Simarro i Vicenta González (d'Albacete)

Sintes, 3 (1909-1939). Vingut de fora Mallorca. Origen: Joan Sintes (de Maó) i Maria Adrover. Només són presents durant dues generacions

Sitjar, 82 (1821-1965). Vingut de fora poble. Origen: Bartomeu Sitjar i Joana Maria Garí (de Porreres).

Sitges, 25 (1897-1998). Vingut de fora poble. Origen: Bartomeu Sitges i Francina Cerdó (de Manacor).

Solrós, 10 (1888-1915). Vingut de fora poble. Origen: Esteve Solrós (de Palma) i Joana Maria Antich. Només són presents durant dues generacions.

Soto, 3 (1972-1999). Vingut de fora poble. Origen: Blai Soto i Coloma Bonet (de Palma).

Suau, 112 (1758-1991). Present des del principi i sempre constant.

Suñer, 93 (1757-1970). Present des del principi i sempre constant.

Taverner, 28 (1758-1899). Present des del principi, s'atura a 1899.

Tomàs, 283 (1755-1976). Present des del principi i sempre constant

Torrens, 23 (1813-1890). Vingut de fora poble. Origen: Lleonart Torrens (de Palma) i Antonina Vidal. Després, entre 1899 i 1903, reapareix sense connexió ni continuïtat.

Tous, 5 (1881-1963). Vingut de fora poble. Origen: Joan Tous (de Bunyola) i Margalida Lladó.

Vadell, 127 (1756-1972). Present des del principi i sempre constant. Però dels actuals, alguns provenen de Felanitx.

Valens, 6 (1789-1838). Vingut de fora poble. Origen: Diverses famílies de Felanitx, sense connexió ni continuïtat.

Vallbona, 43 (1796-1998). Vingut de fora Mallorca. Origen: Pau Vallbona i Josefa Morcillo (de Cadis). A 1849 s'interromp, perquè residien a s'Alqueria Blanca. Reapareix a partir de 1910 provinent de S'Alqueria.

Valverde, 5 (1894-1911). Vingut de fora poble. Origen: Francisco Valverde (de Palma) i Joana Maria Rigo (de S'Alqueria Blanca).

Vaquer, 6 (1903-1984). Vingut de fora poble. Origen: Fins a 1934 són descendents de Sebastià Vaquer (de Felanitx) i Andrea Nicolau (de Cas Concos). A partir de 1943 són descendents de Jaume Vaquer (de Llucmajor) i Catalina Sbert.

Verger, 212 (1755-1982). Present des del principi i sempre constant.

Vert, 9 (1865-1935). Vingut de fora poble. Origen: Antoni Vert (de Palma) i Joana Maria Bonet. S'atura a 1935.

Vicens, 1.086 (1755-2002). Present des del principi i sempre constant. És el quart llinatge més freqüent.

Vidal, 3.891 (1755-2002). Present des del principi i sempre constant. És el llinatge més freqüent.

Vila, 386 (1755-1997). Present des del principi i sempre constant.

Xamena, 15 (1866-2001). Vingut de fora poble. Origen: Sebastià Xamena (de Ses Salines) i Sebastiana Burguera

Zuazo, 2 (1957-1991). Vingut de fora Mallorca. Origen: Teodoro Zuazo (de Burgos) i Miquela Rado.

Ajuntament de Santanyí

PRESSUPOST MUNICIPAL ANY 2003

DESPESES

CAPITOL I:	Despeses de personal	3.939.000,00
CAPITOL II:	Despeses en béns corrents i serveis	5.238.990,00
CAPITOL III:	Despeses financeres	5.300,00
CAPITOL IV:	Transferències corrents	456.000,00
CAPITOL VI:	Inversions reals	1.904.910,00
CAPITOL IX:	Passius financers	100,00
Total		11.544.300,00

INGRESSOS

CAPITOL I:	Imposts directes	5.965.800,00
CAPITOL II:	Imposts indirectes	200.000,00
CAPITOL III:	Taxes i altres ingressos	1.795.000,00
CAPITOL IV:	Transferències corrents	1.777.000,00
CAPITOL V:	Ingressos patrimonials	362.000,00
CAPITOL VII:	Transferències de capital	100,00
CAPITOL IX:	Passius financers	1.444.400,00
Total		11.544.300,00

Padrò d'habitants

(31 / 12 / 2002)

S'ALQUERIA BLANCA	957
CALA D'OR	3.646
CALA FIGUERA	606
CALA LLOMBARDS	256
CALA SANTANYÍ	389
CALONGE	768
ES CAP DES MORO	90
LA COSTA	47
ES LLOMBARDS	514
PORTOPETRO	484
SANTANYÍ	2.943

TOTAL .....

10.700

Demografia

(any 2002)

NAIXEMENTS	120
MATRIMONIS	35
DEFUNCIONS	64

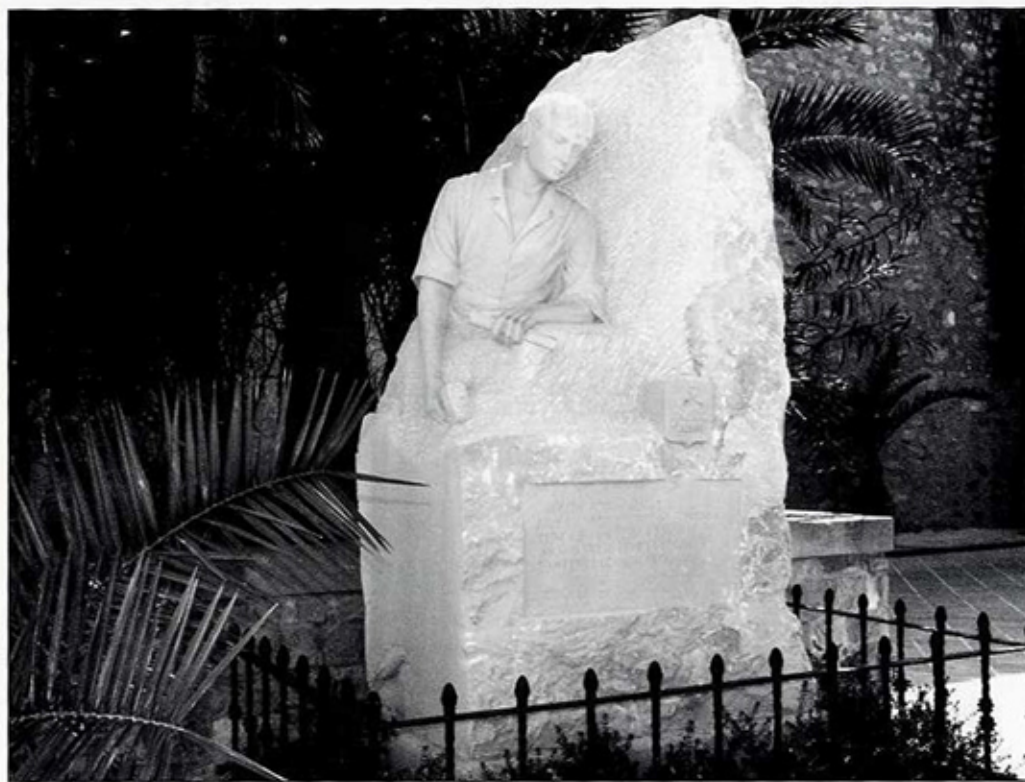
Miquel Ferrer Montserrat

Rolf Schaffner

Andreu Ferrer Mir

Baltasar Vidal

L'AJUNTAMENT
DE SANTANYÍ

am
santanyí
ÉS CÒPIA
DIGITALITZADA